

Les devocions laiques de Josep Valls

L'escriptor garrotxí publica 'Llibre de marques', un recull d'escrits curts sobre viatges, lectures i altres experiències que l'han marcat al llarg de la vida

Josep Valls Foto: X. CASTILL N.

A Josep Valls li agrada viatjar en colla, –mai de la vida en viatges organitzats–, en petits grups d'entre tres i nou persones, “entre les gràcies i les muses”, per una qüestió logística ben pensada: amb més gent a la taula es fragmenten les converses. Són aquests tipus de detalls els que mostren fins a quin punt l'escriptor garrotxí gaudeix dels viatges –i de les bones converses, la literatura, la música, l'art, la gastronomia “només com a resultat” i tantes altres coses– com a experiències que li deixen marca i sobre les quals ha escrit, sovint sobre el terreny, com el pintor que primer dibuixa al natural i després pinta de memòria a l'estudi. “Són devocions laiques, que ajuden a viure”, diu.

Ara Josep Valls ha compilat una quarantena d'aquests escrits curts a Llibre de marques (Curbet Edicions), un volum de 400 pàgines en el qual parla justament de les coses que l'han marcat a la vida, ara que està a punt de fer 70 anys, el 13 de novembre vinent, “com sant Agusti”. No són només viatges, tot i que Valls rememora sovint escenes viscudes a la seva admirada Florència i també a Roma, París, Grècia, Israel o Tunísia, “sortint sempre des de la Garrotxa o l'Empordà”, sempre mirant al Mediterrani. Són destins recurrents que ha visitat gairebé sempre “amb una experiència literària prèvia”, buscant l'empremta de Flaubert a Rouen –al capítol Empaitat al seu poble– o de Josep Pla a l'hotel Balestri de Florència, amb ulls de mitòman confés i lector insaciable. Roma és la ciutat que més ha visitat, unes setze vegades, però Florència és la que més l'apassiona, on hi sent una autèntica “força tel·lúrica” per tota la creativitat i la bellesa concentrades en el seu immens llegat històric i artístic. “Estic absolutament seduït per Florència”, diu Valls, però el seu ric anecdotari de viatges pot saltar de seguida a Atenes, on va veure per primera vegada el Partenó –“Vist des de lluny semblava una joguina trencada”– el dia que va fer 40 anys, en un viatge amb Montserrat Vayreda i Lluís Roura–. Als seus escrits, els amics i companys de viatge hi apareixen sempre que tinguin un paper determinant en el relat, no només perquè consti la seva presència al lloc dels fets, per quedar bé amb l'interessat però no amb el lector. Per contra, en alguns casos el coprotagonisme és evident ja des del títol: A Auvers-sur-Oise amb Lluís Roura i Al Brull, amb Josep Maria Palà, bon amic que també ha escrit el pròleg de Llibre de marques.

En la introducció del llibre, Valls recorda que, a principis dels anys seixanta, estava visitant la fira de Sant Lluç d'Olot i que per la megafonia es va demanar si entre el públic hi havia algun periodista. De fet, el que buscava l'organització de la fira és si algú portava una càmera fotogràfica, en un temps en què no tothom en portava una a sobre, com passa actualment. Necessitaven deixar testimoni gràfic de la presència de les autoritats a la fira i això va portar Valls a aquesta reflexió: “Per als polítics, si no hi havia foto de l'acte, és com si no hi haguessin anat. Jo també puc dir que si no he escrit sobre el lloc que he visitat és com si no hi hagués estat.”

En aquest Llibre de marques, Valls escriu sobre personatges, pintures, escultures, receptes culinàries i, per descomptat, llibres. Entre els llibres que més l'han marcat, en destaca tres: Madame Bovary (1857), de Gustave Flaubert; Gog (1931), de Giovanni Papini –“Un boig genial, autor del primer llibre que em va cridar realment l'atenció, en el meu últim any al seminari”–, i El nom de la rosa (1980), d'Umberto Eco), punt de partida del capítol

El nom de la rosa a l'Empordà.

Entre les grans fidelitats literàries i vitals de Josep Valls hi ha també el comissari Maigret, immortal creació de Georges Simenon, de qui ha llegit tota l'obra cinc vegades en francès i que està present a De Maigret a Voltaire, anar i tornar. I Pla, sempre Josep Pla, amb qui, com ja és sabut, va compatir moltes i memorables sobretauls a la taula 26 del Motel Empordà, on Valls va treballar durant molts anys. Josep Valls ha dedicat diversos llibres a Pla, un autor que continua llegint cada dia i que obligadament l'ha influenciat, però encara li quedaven algunes coses a dir sobre l'escriptor palafrugellenc, per exemple a través d'una Entrevista imaginada amb ell, anys després de la seva mort. Valls també ha inclòs en el recull A Prada de Conflent, amb Josep Pla, ara que "algunes ferides ja s'han tancat".

"Fa molts anys que treballo en aquest llibre. Els llibres són com els quadres: no els acabes, sinó que els abandones, perquè en cas contrari no els enlestiries mai", diu Josep Valls, que ara, jubilat des de fa deu anys, pinta, toca al piano cançons de Brassens, escriu articles per a El Punt Avui i reescriu alguns episodis de Maigret des de la perspectiva de la dona del comissari ("Un divertimento") i treballa l'hort que té al costat de casa, a Sant Feliu de Pallerols, el seu poble natal i el de la seva dona, Carme Busquets, on van tornar després de 37 anys a Figueres. Ja no viatja tant: "Ara m'estimo més escriure sobre Itàlia que anar-hi, perquè hi ha gent pertot arreu i sembla que tothom ja ho hagi vist tot abans a la televisió o per internet, de manera que la capacitat de sorpresa va minvant. Recordo una senyora madrilenya que, sota la Capella Sixtina, va dir: ¿Eso es todo?" Josep Valls encara busca, en els viatges i a la vida en general, coses que el sorprenguin, parlar amb un desconegut amb les seves "quatre nocions bàsiques d'hebreu o grec", tastar un plat popular sense preguntar els ingredients ("Si és popular, serà bo, no?"), anar sempre "amb els ulls oberts i l'esperit disposat" i, per descomptat, escriure sobre totes aquestes marques.

Publicat a:

-Cultura 07-11-2014 Pàgina 28

Font del document:

http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/791269-les-devocions-laiques-de-josep-valls.html?cca=1&piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui